

דברות קודש

בנעילת חג השבועות ושל"ם פרשת נשא ה'תשפ"ג

עיה"ק ירושלים ת"ו

הגה"ה ב'

א

ביו"ט שבועות המנהג הוא לאכול מאכלי חלב, וכמו שמביא הרמ"א [שו"ע אורח חיים סימן תצד ג]: "ונוהגין בכמה מקומות לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות וכו'".

והמגן אברהם שם [ס"ק ו] כתב על זה וז"ל: "יש הרבה טעמים ומ"כ הטעם דאיתא בזוהר שאותן ז' שבועות היו לישראל שבעה נקיים דוגמת אשה המיטהרת מנדרתה וידוע שדם נעכר ונעשה חלב, והיינו מדין לרחמים". הרי שבמנהג זה יש בו עניין של היפוך דין לרחמים, שעל זה רומז החלב.

ומנהג זה מובא בספר כלבו (סימן נ"ב) שהביא הענין והטעם לזה מהפסוק 'דבש וחלב תחת לשונך', וז"ל: "גם נהגו לאכול דבש וחלב בחג שבועות מפני התורה שנמשלה לדבש וחלב כמו שכתוב (שיר השירים ד, יא) דבש וחלב תחת לשונך".

ויש לבאר מה הטעם במה שנמשלה התורה דוקא לדבש ולחלב, ומה הרמז שיש בזה.

ב

ונראה לבאר, דהנה לכאורה הדבורה שעושה את הדבש היא הרי שרץ טמא שנאסר באכילה, ואם כן יש להבין איך יתכן שהדבש היוצא ממנה הוא מותר באכילה, הרי קיי"ל בכל דוכתא [עיי' בכורות ז א] כי 'כל היוצא מן הטמא טמא', ואם כן הדבש היה צריך להיות אסור באכילה.

רק ביארו לנו חז"ל [שם דף ז ב]: "מפני מה אמרו דבש דבורים מותר מפני שמכניסות אותו לגופן ואין ממצות אותו מגופן", דהיינו כי באמת אין הדבש נעשה בגוף הדבורה, אלא היא אוספת אותו בתוך גופה מהפרחים, ואחר כך מקיאה אותו, ולכן הוא מותר באכילה. והיינו מחמת דהדבש נעשה מן הפרחים שהדבורה אוספת לתוך גופה, אך אינו יוצא מגוף הדבורה.

והיוצא מהדברים, שיש בדבש עניין חידוש מיוחד, שעל אף שלכאורה הוא יוצא מגופה של הדבורה שהיא אסורה באכילה, ובכל מקום דבר היוצא מגוף הטמא הרי הוא טמא, מכל מקום הדבש אינו ניצור ויוצא מגוף הדבורה, שאז היה זה יוצא מן הטמא ונאסר, אלא הדבש נוצר על ידי הדבורה מפרחים המותרים, ואף שנוצר הדבש על ידי הדבורה שהיא דבר אסור, מכל מקום נוצר מפרחים בגוף הדבורה ולא נוצר מן הדבורה

וכמו כן מצינו בהיתר אכילת חלב, שאף שהחלב במקורו וביסודו הוא מן הדם, וכמו שאיתא בחז"ל [שם ו ב]: "דם נעכר ונעשה חלב", ודם הרי הוא טמא ואסור באכילה, בכל זאת כיון שנתהפך ונעשה חלב הרי הוא מותר באכילה.

והרי לנו שבי' הדברים הללו, דבש וחלב, יש בהם הכח והיסוד של כח ההיפוך, להפוך מדבר טמא להיות נעשה דבר טהור.

דברות קודש בנעילת חג השבועות ושל"ם פרשת נשא ה'תשפ"ג הג"ה ב'

וכן כתב הרא"ש שיש בדבש כח ההיפוך, עד שאף יש בכוחו להפוך האיסור להיתר, וז"ל (ברכות פרק ו סי' ל"ה): "שהרי הדבש אם נפל בו חתיכה של איסור, ואף על גב שהאיסור נימוח בתוך הדבש כיון שדרך הדבש להחזיר הדבר הנופל לתוכו לדבש כמו דבש דיינין ליה ומותר".

וזה הוא הרמז והטעם במה שנמשלה התורה לדבש וחלב, כיון שבתורה הקדושה יש את אותו הכח הגדול והנפלא הזה, להפוך את האדם ואת המעשים לטובה, ואף העניינים שנפגמו ונטמאו חלילה יש כח בתורה הקדושה להפכם ולהעלותם ולרוממם וליישרם ולטהרם.

וכמו שהדבש והחלב הם משקים כאלו שמצינו בהם עניין שנתהפכו מטומאה לטהרה, כן התורה הקדושה שנמשלה להם יכולה להפוך את הרע לטוב.

וכמו כן אדם שנטמא בעבירות וכו', אם נופל ראשו ורובו לתורה, הוא נטהר ונעשה תורה, דהרי "ישראל והתורה הקדושה חד הם" (זוהר פרשת אחרי מות ח"ג עג, א). וכמו שפסק הרא"ש [המובא למעלה] שאם נופל שרץ לתוך הדבש ונמחה לגמרי, נטהר ונתכשר, וזה הכח שמצינו בחלב ובדבש, ולכן נמשלה אליהם התורה הקדושה שאם נופלים לתורה, והוגים בה, נהפך אף הטמא להיות טהור וכשר.

ואמרו חז"ל [חגיגה כ"ז א] שתלמידי חכמים כל גופן אש שנאמר הלא כה דברי כאש, כי כח התורה ללבן ולטהר כאש.

ג

אמנם תנאי אחד יסודי יש בזה, באם רוצים שהתורה הקדושה תשפיע לטובה, ותהפוך את לומדיה לטובה. דהנה אמרו חז"ל [תענית דף ז א]: "אמר רבי אושעיא, למה נמשלו דברי תורה

דברות קודש בנעילת חג השבועות ושל"ם פרשת נשא ה'תשפ"ג הג"ה ב'

לשלשה משקין הללו במים וביין ובחלב, דכתיב הוי כל צמא לכו למים, וכתיב לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלוא כסף ובלוא מחיר יין וחלב, לומר לך מה שלשה משקין הללו אין מתקיימין אלא בפחות שבכלים, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה".

הרי שהתורה הקדושה אשר נמשלה לחלב ולשאר המשקין מוכרחת להיות דוקא ב'פחותין שבכלים', היינו מתוך ענווה ובשפלות, ורק אם אדם מבטל עצמו ואינו מחזיק את עצמו בגאווה והתנשאות, רק אז יכולה התורה הקדושה להשפיע עליו לטובה, ולהפכו מרע לטוב ומטמא לטהור.

ובש"ך [יורה דעה סימן פד ס"ק ל"ז] כתב שהדבש "דרכו להעמיד הדברים השלמים הטמונים בתוכו. אבל הדברים הנחתכים הנופלים לתוכו דרכו למהר למחות ולכלות וכו' ". ורמז יש בזה שכח התורה הקדושה המשולה לדבש לכלות הרע ולטהר האדם, הוא רק באם הוא שפל בעיניו ואינו מתגאה, שאז התורה פועלת בו לטובה, ודברי תורה מתקיימין בידו.

וכבר כתב הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בספרו הק' כי יסוד חג העצרת הוא שיעצור האדם בקרבו את השפעת היו"ט הזה לכל השנה, וזל"ק: "נשאלתי במדינת ליטא מפני מה נקרא חג שבועות בשם עצרת, והלא לא נזכר בתורה שם עצרת רק בשמיני עצרת. והשבתי בשלשה אופנים. וכו'. אופן הג', הוא על פי דברי הרמב"ן שפירש על פסוק (שיה"ש ב,ז) מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ, ופירש כשמגיע לאדם איזה התעוררות של יראה ואהבה להבורא ברוך הוא אזי תיכף ומיד יראה לעשות לה כלי, היינו שיעשה תיכף איזה מצוה, וכו'. והנה בשעת מתן תורה שהיה בוודאי לישראל אז התעוררות גדולה ולא היה להם עדיין שום מצוה לעשות להתעוררות כלי, מוכרח לומר שהיו מקיימים מצות

דברות קודש בנעילת חג השבועות ושל"ם פרשת נשא ה'תשפ"ג הג"ה ב'

הגבלה שהזהיר משה רבינו עליו השלום שלא ליגע בהר והם היו נעצרים מליגע, וממצוה הזו היו עושים כלי להתעוררות ועל שם זה נקרא בשם עצרת, עכל"ק.

וכבר אמרו צדיקים כי השבת שאחרי שבועות יש לה שייכות עם היו"ט דשבועות, וכמו שרמזו בלשון שנקרא 'שבת "נאך" שבועות' היינו שבת שהיא גם כן שבועות, ויש לה שייכות עם חג השבועות, שתמיד היא חלה בתוך שבעת ימי התשלומין דחג השבועות, כיון שכו"ע מודו שבשבת נתנה תורה [עייין שבת פ"ח ב], והיינו כי קבלת התורה יש לה שייכות עם שבת קודש, יסוד הבריאה וקיום הבריאה, לקיים על ידה את ההשפעות הטובות של התורה הקדושה ולעצורם בקרבנו.

והיה מרגלא בפומיה דכ"ק אאמו"ר זיע"א לומר בשם אמו הרה"צ זצ"ל [הובא בחלק"י לפר' נשא] וזל"ק: "שמעתי מאמי מורתי הרבנית הצדקת זכרונה לברכה, שמרגלא בפומא על פי הבקשה בתפילה: 'זהסר שטן מלפנינו ומאחרינו'. שקודם המצוה והתורה בא היצר הרע להכניס בלב שפלות, שלא יעשה המצווה. ואחר עשיית המצווה מכניס בו גיאות. וזה שאנו מבקשים: 'זהסר שטן מלפנינו ומאחרינו', שאל ישלוט בנו קודם המצווה ואחר המצווה".

דהיינו שהיצר הרע אין רצונו שתהיה המצווה משפיעה על האדם לטובה אחרי שעשה אותה, היפך מיסוד יו"ט דעצרת, שהיינו לעצור את כח היו"ט בקרבנו. ודבר זה פועל היצר על ידי שמכניס באדם הרהורי גאווה והתנשאות, שירום לבבו מחמת עשיית המצווה. וכמבואר, שבאם לומדים את התורה ומקיימים את המצוות מתוך גאווה, אין התורה הקדושה משפיעה כלל על האדם ואין לזה כלל קיום, ועל זה אנו מתפללים וזהסר שטן 'מאחרינו', היינו שלא נקיים את המצוות ונלמד את התורה מתוך גאווה, ואז תוכל התורה הקדושה להשפיע על האדם לטובה, ולהפכו מטומאה לטהרה.

דברות קודש בנעילת חג השבועות ושל"ם פרשת נשא ה'תשפ"ג הג"ה ב'

וזה יהיה כוחו של מלך המשיח לעת"ל להפוך את העולם לטובה,
על ידי שהמשיח ישפיע שפלות וביטול לבני ישראל, ובכך יהיה
כח לתורתו של מלך המשיח, תורה חדשה מאתי תצא להשפיע על
בני ישראל ועל העולם כולו ולהפכו לטובה, ולהביאו לתיקונו.
והשי"ת יעזור שנזכה במהרה לזה, ויתבער הרע מן העולם בביאת
גואל צדק במהרה בימינו אמן.